

APRILIS 1699

VILVAKOKA

1991 Április

Tartalomjegyzék

Bartha Zsuzsanna: Elnökségi tudósítás	3
Melléklet	6
A vakok megítélése az ókorba	7
Húsvét.....	11
Pályázati felhívás	12
Lak István: 50 éve halt meg Teleki Pál gróf	13
Szabó Lászlóné: Közös múltunk	15
Dr. Domokos János: Könyvismertető	18
Kas László: Emlékezés Kosztolányi Dezsőre	20
Kas László: Giglire emlékezve	22
Kas László: Szobrász sorstársunk:Brozsvits Mihály	24
Ertl Sándorné: Visszapillantás	26
Kitekintő.....	27
Dr. Földi József: Beszámoló az 1990. évi sakkcsapatbajnokságról.....	29
Hirdetések.....	31

A Vakok és Gyengénlátók Országos Szövetségének folyóirata

Felelős kiadó: Erhartné dr. Molnár Katalin

Felelős szerkesztő: Bartha Zsuzsanna

Kiadóhivatal: 1146 Budapest, Hermina út 47.

Telefon: 1-210-440/14 mellék

ISSN

0209-6765

Bartha Zsuzsanna

3

Elnökségi tudósítás

A MVGYOSZ Országos elnöksége 1991. március 28-án tartotta tanácskozá-
sát. Forró József és dr. Szigeti György
igazoltan voltak távol.

Az 1. napirendi pontban az 1991. már-
cius 23-i Országos Küldöttközgyűlést ér-
tékelte a testület. A napirend előadói:
Erhartné dr. Molnár Katalin főtitkár, és
Kuminka Györgyné elnök voltak.

Először is az elnökség dr. Szőke Lász-
lót kérte fel az alapszabály-tervezetnek
az elfogadott módosításokkal való ki-
egészítésére és ennek megfelelően, vég-
leges megszövegezésére. A szabályzat
elkészülte után mindegyik megye kap
egy példányt. A tagtársak pedig majd az
árueladás keretében megvásárolhatják.

Teljes egyetértéssel fogadta el azt a
javaslatot az elnökség, ami a küldöttköz-
gyűlésen hangzott el, miszerint a Brail-
le-könyvtár olvasói és a könyvtáros
részvételével kerekasztal értekezést
kellene rendezni.

Az Ellenőrző Bizottsággal kapcsola-
tosan az alábbi határozat született:

az elnökség leszögezi, s egyúttal hely-
teleníti, hogy az Ellenőrző Bizottság túl-
lépte hatáskörét azzal, hogy jelentését
az Országos Küldöttközgyűlés -avagy
két küldöttközgyűlés között az elnök-
ség- tájékoztatása és határozathozatala
nélkül hozta nyilvánosságra a "Vakok
Világa" hasábjain. Az is megjegyzendő,
hogy az Ellenőrző Bizottság nem utasít-

hatja az Országos Elnökséget, csak ja-
vaslattételi joga van.

Egyúttal kimondták azt is, hogy az
Ellenőrző Bizottság működési szabály-
zatának elkészítési határideje: 1991. jú-
nius 30.

Határozat született arról is, hogy a fe-
gyelmi szabályzat felülvizsgálatát is jú-
nius 30-ig kell elvégezni.

Az elnökség tagjai, illetve a jelenlevő
küldöttek is tapasztalhatták, hogy az
idén jóval nagyobb volt a fegyelem.

A küldöttek szinte a küldöttközgyű-
lés végéig kitartottak, s idő előtt nem
távoztak el. Akadt olyan "rémhír" is,
hogy az ajtókat bezárták és ajtónállók
felügyeltek. A félreértések elkerülése
végett tájékoztatom a T. Olvasókat,
hogy a négy ajtóból kettő nyitva volt
végig az ülés ideje alatt.

Hirth Ignác javaslatát -új munkahe-
lyek felkutatása és a hivatali módszerek
korszerűsítése- az elnökség is határo-
zatként elfogadta.

A 2. napirendi pontban a MVGYOSZ
hivatali munkatervének véleményezé-
se szerepelt volna. Úgy határoztak,
hogy e téma akkor kerül megvitatásra,
ha az elnökség tagjai kazettán előzete-
sen megkapják a hivatali munkaterve-
zetet, s így alkalmuk lesz az anyag rész-
letes meghallgatására.

A 3. napirendi pontban az idei üdülé-
si lehetőségekről számolt be Elekesné

4

Horváth Márta a Rehabilitációs Osztály vezetője, és dr. Szőke László az Üdültetési Bizottság vezetője.

Az Üdültetési Bizottság 1991. február 20-án tartott ülésén a következő főbb kérdéseket vitatták meg:

- meg kell oldani a kapu, a kerítés és az épületek biztonságosságát,

- továbbra is az OKISZ Üdülő biztosítja boglárlellel üdülőnknek az étkezést, napi 250,- Ft áron.

A megállapodás értelmében az élelmiszerek árának évközi emelése esetén az OKISZ nem változtat az előre lekötött áron.

- Két évente célszerű a beutalók újraelosztása.

- Az NDK csereüdülés megszűnésével újabb magyar sorstársak juthatnak balatoni beutalókhoz.

- Elkészült a boglárlellel üdülő új házirendje. (Lásd: melléklet)

- Nagyon sok problémát jelentett az elmúlt években, hogy hétvégeken több sorstárs is beutaló nélkül, illetve a nyaralók ismerősei is szép számban szinte "megszállták az üdülőt". Az elnökség kéri a tagtársakat, hogy csak a beutaltak vegyék igénybe az üdülőt. Hétvégeken csak esetenként közeli hozzátartozók látogathatnak el az üdülőbe a megyei titkárok engedélyével. Ezenkívül az elnökség kérése az is, hogy a látogatók négy év alatti kisgyermeket ne vigyenek magukkal. Ez az intézkedés a vak emberek érdekét szolgálja.

Az elnökség megerősítette korábbi határozatát, miszerint a Homérosz Kórus zenei táborát Boglárlellén az alábbi kedvezményes áron tarthatja meg:

- a tábor egyhetes, s a kórus azon tagjai, akik dolgoznak ezer forintot kell hogy fizessenek,

- a diákok ingyenesen vehetnek részt a táborban.

A Turista Szakosztálytól az a kérés érkezett, hogy szeptemberben egy kirándulásuk során két éjszakát a szövetség üdülőjében szeretnének eltölteni. A kérésnek semmi akadálya. Az elnökség döntése értelmében egy éjszakára egy főnek (csak a szállásdíj!) száz forint.

Egy alkotó tábor megrendezésére is kérelem érkezett a főtítkárhoz. Az egyhetes tábor költségét az elnökség állapította meg, ami 2500 Ft/fő. Ez az összeg a szállás és a napi ellátás díját tartalmazza.

Egyéb üdülési lehetőségekről is szó esett:

- A Baranya és Békés megyék által a korábbi években Zalakarossal kötött szerződés értelmében ebben az évben is több házaspári és családi beutaló kerül kiutalásra. Az Üdültetési Bizottságnak jogában áll minden évben egy harmadik megyét is kijelölni. Az idén Borsod-Abaúj-Zemplén megyére kerül sor.

- Az Üdülési Főigazgatóság központilag továbbra sem tud beutalókat juttatni a szövetség tagjainak. Ugyanakkor a számítógépes nyilvántartás lehetővé teszi, hogy a maradék beutalók hozzánk kerüljenek.

- A Vakvezető Kutya-képző Iskola területére vidékieknek meghirdetett üdülési akció eddig semmiféle eredménnyel nem járt.

Végezetül a bejelentések következtek:

- Egy vak kislányt gyors- és gépíró iskolába vettek fel. Az első félévben speciális tanári segítséget is biztosít

számára az iskola. A szövetség nagyon fontosnak tartja, hogy ez az új kezdeményezés sikerrel járjon, s a jövőben lehetőség nyíljon arra, hogy vakok gépíró leíróként, vagy pl. a gyengénlátók akár gyorsíróként is állást találjanak. A beiskolázott kislány fél éves oktatási költségeihez a MVGYOSZ 30 ezer forinttal járul hozzá.

- Közlekedési, Hírközlési és Vízügyi Minisztériumtól érkezett levelet a megyei titkárok fénymásolatban meg fogják kapni. Ennek értelmében a gyengénlátók igazolványa is fényképpel lesz ellátva, s így továbbra sem lesz akadály a helyi közlekedésben történő utazásuknak.

- Szövetségünk tagja lett a Magyar Gyógypedagógusok egyesületének. Az elnökség az éves tagdíjunkt ezer forintban határozta meg. A tagdíjösszegéről az egyes tagok saját maguk döntenek.

Spanyolországból érkezett meghívás az ősszel megrendezésre kerülő Közle-

kedési Konferenciára. Érdemi döntésre a későbbiekben kerül sor.

- Szeptemberre nyolcnapra egy négy főből - plusz kísérők- álló magyar delegációt szeretne vendégül látni a lengyel társ-szervezet. Természetesen a szállás és az ellátás költségeit a vendéglátók vállalják magukra.

- A Magyar Rádió 168 óra c. adásában egy egyoldalúan beállított és téves információkra alapozott riport jelent meg egy munkahelyéről elbocsátott sorstársnőnkéről. A szövetség vezetése Mester Ákos felelős szerkesztőhöz fordult, aki kérte, hogy az interjút készítő riporternővel vegyünk fel a kapcsolatot. Ez meg is történt, de az illető hölgy az utolsó pillanatban lemondta a találkozót. Az ügy tehát még mindig tisztázásra vár.

Az elnökségi ülés az elnöki zárszóval ért véget.

5

Melléklet

Házirend

Kedves Vendégeink!

A Magyar Vakok és Gyengénlátók Országos Szövetsége Boglárlelle, Kodály Zoltán u. 43. sz. alatt működő üdülőjének házirendje a szövetség főtitkára által kiadott Üdülési Szabályzatára épül. A házirend az üdültetés zavarta-

lanságát, a beutalt üdülővendégek kényelmét és nyugalmát segíti elő.

1. A beutaltak az üdülési turnus első napján a megyei szervezet által kiadott beutalóval és személyi igazolvánnyal kell jelentkezniük az üdülő vezetőjénél.

2. A beutaltaknak férőhelyeit az üdülő vezetője -a rehabilitációs osztály szobabeosztása alapján- jelöli ki. Különösen indokolt esetben az üdülő vezetője a férőhelyek elosztásában változtatást eszközölhet.

6

3. Az üdülőbe beutalt gyermekek fegyelmezett magatartásáért a velük beutalt szülők, felnőttek felelősek.

4. Az üdülőbe beutaltak az üdülő vezetőjének tudomásával csak a társalgóban fogadhatnak vendégeket. A nem beutalt vendégek a lakószobákba nem mehetnek be.

5. A látogatók 20.00 órától reggel 7.00 óráig az üdülő területén nem tartózkodhatnak.

6. Az üdülésre gépkocsival érkező beutaltak az üdülő vezetője által kijelölt helyen parkolhatnak.

7. A beutaltaknak a turnus utolsó napján az üdülőt legkésőbb 14.00 óráig, a szobát azonban 10.00 óráig el kell hagyniuk, hogy az üdülő dolgozói a következő turnus fogadására megfelelően felkészülhessenek. A szobát közvetlenül az üdülő vezetőjének, vagy megbízottjának kell átadni.

8. A szoba berendezési és felszerelési tárgyaiért a beutaltak teljes anyagi felelőséggel tartoznak. A lakószobákból a berendezési tárgyakat más helyiségekbe, vagy az udvarra kivinni tilos, napozáshoz gyékény azonban igénybe vehető.

9. Napi program:

kapunyitás:	7.00 óra
reggeli:	8.00-8.30-ig
ebéd:	12.00-12.30-ig
csendespihenő:	13.00-15.00-ig
vacsora:	18.00-18.30-ig
kapuzárás:	22.00 óra

Kérjük kedves Vendégeinket, hogy a csendespihenő időtartama alatt, vala-

mint 22.00 óra után az épületekben és az épületek közvetlen közelében tartózkodjanak a hangoskodástól!

Kérjük továbbá az étkezési időpontok betartását, mert más időpontban az étkezésre nincs lehetőség.

Az étkezés kizárólag az étteremben történik. Az étteremből evőeszközt, vagy egyéb felszerelési tárgyat kivinni tilos.

10. Sporteszközök, játékok, könyvek, valamint a szórakozást szolgáló egyéb eszközök az üdülő kultúrosától kölcsönözhetőek, amelyeket azonban legkésőbb a távozást megelőző napon hiánytalanul vissza kell adni.

11. Kávéfőzés, mosás és vasalás az üdülő vezetője által kijelölt helyen és időben történhet.

12. A szövetség üdülőjébe kísérlként beutalt Vendégektől elvárjuk, hogy a vállalt kísérlői feladatukat maradéktalanul lássák el.

13. A fürdőzés, valamint csónak és más vízi jármű igénybevétele Vendégeink saját felelősségére történik.

14. Kérünk minden kedves beutaltat, hogy helytelen magatartásával, viselkedésével ne zavarja üdülőtársai pihenését, nyugalmát!

Súlyos rendbontás, közbotrányokozás, illetve az üdülés rendjét, a közösség nyugalmát ismételten, vagy súlyosan megzavaró magatartás esetén, a problémát okozó személynek az üdülőt el kell hagynia. Ilyen esetekben az üdülési díj vissza nem igényelhető.

Az üdülő berendezési és felszerelési tárgyaiban történt károkozás esetén a károkozó a teljes kárt köteles megtéríteni.

Reméljük, hogy az üdülönkben eltöltött idő valóban kellemes pihenést nyújt kedves beutaltjainknak!

A vakok megítélése az ókorban

*A Der Weg c. svájci testvérlapból
fordította : Olajos Béláné*

Számos ókori szerző utalása nyomán bepillantást nyerhetünk elődeink társadalmában élt vak emberek szociális helyzetébe. Világtalanok sokasága élt a lét legalsó fokán koldusként, vagy bányamunkásként. Ritkaságszámba ment, ha egy-egy látássérült, vagy teljesen vak mint művész - hangszeres zenész, író-költő - gyümöcsöztethette képességeit. Közülük is legelsőként kell megemlítenünk Homéroszt, a görögök költőóriását, aki hatalmas kultúrtörténeti értékeket hagyományozott az utókorra.

***

Orientáció és mobilitás az ókorban

A vak szeme az átlagos, tájékozatlan látóban kétségtelenül valamiféle befelé fordulás érzetét-képzetét kelti. Távolbepillantása céltalannak, kifejezéstelennek tűnik. Óvatos, tapogatózó járása ugyancsak szembetűnő.

Nem volt ez másképpen az ókorban sem, sőt, tán még erősebb is volt ez a megkülönböztető megítélése a vakoknak, mint napjainkban. Lukianosz, a neves görög szatirikus "Az istenek párbeszéde" c. írásában a következőképpen jellemzi Plútónak, az alvilág világtalan istenének járását:

"Bizonytalan, tévelygő, céltalan és tanácstalan, vánszorgó, ingadozó és szé-

delgő. Mindennek nekiütközik, majd vissza-vissza hőköl"

A továbbiakban így ír Lukianosz:

"Tudatlanságunkban gyakorta úgy viselkedünk, mint aki sötétségben ideoda tévelyeg, hasonlóan a vakokhoz, akik a tárgyakba beleütközve megtorpannak, majd pedig szükségtelen gyorsasággal haladnak előre, nem látván sem távoli, sem pedig az előttük lévő dolgokat; minden közeli és távoli tárgy rettegetést és nyugtalanságot kelt bennük"

A vak számára egy bot kiterjeszti tájékozódásának érzékelhető körét; ezt már az ókorban is tudták. Egy korabeli görög vázarajzon Pallasz Athéné botot nyújt át a megvakult Theireziásznak. A botról, mint segédeszközzel a következőket mondja Erechteüsz athéni király teljesen vak nevelője lányának, Kreusának: "Ez a bot is vak, mint jómagam, mivel csak közelre lát, nem pedig távolra"

Egyes esetekben a bottal való érzékelés annyira kifinomítható, hogy a látásérzetet úgyszólván teljes mértékben helyettesítheti. Apollodorosz athéni politikus nyomatékosan hangsúlyozta, hogy Theireziász úgy közlekedett Athénétől kapott botjával, miként egy látó.

Csaknem minden ókori ábrázoláson ott látható a bot a vak kezében. A vakvezetés legősibb formája szerint - miként manapság is - a látó kézenfogva kíséri a vakot.

8

Nem volt ismeretlen az ókorban az idegen, - vagy műszem használata sem; tudták azonban, hogy ez csak bizonyos "szempontból" helyettesítheti a valódit, lévén

akkortájt is inkább esztétikai funkciója. Úgy mondják, Antigonosz hordott műszemet, mégpedig olyan megtévesztően jót, hogy Oidiposz azt Antigonosz sajátjának vélte. Theireziász "kétszemű bot"-nak nevezi magát, az őt kísérő gyermekeknek, és lányának, Mantonak azt mondja a botjáról: "a lábaim szeme".

A közlekedési segédeszközök, mint látjuk, hasonlóak voltak a maiakhoz, az egyik legfontosabb kivétellel; a vakvezetőkutya ismeretlen volt akkoriban.

A vakok állapotának erkölcsi megítélése

A vakság gyakorta járt együtt rosszulmagatartással. A gonosztevő Neokleidész fél szemével minden tolvajt túlszárnyalt lopásban. Másik negatív példa a vakok magatartására Domitianus császár kegyetlen bérgyilkosa, Catullus Messalinus. Teljesen megvakulván, továbbra is szolgálta tirannusát, szégyentelenül, gátlástalanul, minden emberi méltóságból kivetkőzött. Valószínű, hogy az ilyen gátlástalan magatartásnál az irigység is szerepet játszhatott, melyet a megvakultak, - ellentétben az eredendő vakon születettekkel, - a látókkal szemben tanúsítottak. A vak érzéseinek ösztönzője a fény utáni vágyakozás - véli Quintus Smyrnäns (görög epikus, élt Kr.u. 400-ban, Homérosz Iliásának folytatója). Ez a vágyakozás oly mértékűvé válhat, hogy a vak

a halált is a tartós sötétség képzetével ruházta fel. Ezért van az, hogy a vakok általában nem a vallásban, inkább a filozófiában lelnek vigaszra: ezt állapítja meg a gúnyoros Lukianosz is.

Egyes vakoknak megadatott az a képesség, hogy látásuk, elvesztését életvitelük praktikus nyereségeként értelmezzék, hasznosítsák. Ennek rossz példajaként a koldusokat kell megemlítenünk - számosságuk az ókorban jelentős volt.- Ezek megtanultak hasznot húzni könnyörületet keltő állapotukból. Életvitelük nem túl gazdag, ám elviselhető volt; nyomasztó terhektől mentes, igénytelen. Életmódjukat, viselkedésüket ab ovo a látók könnyörületére alapozták. A vakoknak ilyen lélektani magatartására a látókkal szemben mindig akadt példa a történelem során. Mentalitásukban nagyfokú igénytelenség fejeződik ki azzal, hogy együttérzést keltenek, megpróbálván a látók költségére élni. Ez a magatartás a megalázkozó élősdiséggig fokozódhatott. A már említett Catullus Messalinus emberi méltóságának lealacsonyításában odáig ment, hogy egyértelmű, nyilvánvaló dolgokat, cselekedeteket, vagy embereket felmagasztalt, vagy elmarasztalt - pont ellenkezőleg, mint amilyenek azok a valóságban voltak - jóllehet, vakságából eredően képtelen volt a tárgyilagos ítéletalkotásra. Ebben nyilván az a szándék vezérelte, hogy a despota uralkodót, Domitianust minden áron, rabszolga módra szolgálja.

Foglalkozás, hivatás

Számos és sokféle mesterség volt az ókorban melyet a vakok - szerencsés körülmények között úzhettek; a vakság

tehát nem volt akadály a hivatalbéli tevékenységnek.

Különösképpen tevékenyek voltak a vakok az Ó-Egyiptomban. Elsősorban zenei területen fejthették ki képességeiket. IV. Amenhotep sírján, Tell-Amarnában éneklő vakok csoportja látható, amint egy ugyancsak vak hárfással együtt "koncerteznek". Az a tény, hogy a vak költők képességüket szegényes életük elviselhetőbbé tétele érdekében gyakorolták nem meglepő. A monda szerint a vak Homérosz utazása során egy alkalommal igen kellemetlen helyzetbe került.

A Mysia-béli Neon-Teichos városába érve, belépett egy Tychios nevű suszter műhelyébe, a következő verset rögtönözve:

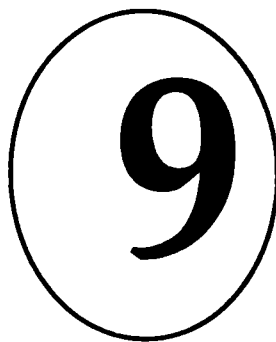
"Légy együttérző azzal, kinek otthona nincsen,

Vendégségre szorul, nem lévén födele..."

A nyíltszívű mesterember barátságosan fogadta őt; Homérosz, hogy még jobban meghálálja a szíveslátást, nagyobb számú hallgatóság előtt is előadta a fenténél hosszabban kibővített költeményét, egy nyárfa alatt ülve.

Kymé városában, a helyiség előljárója és tanácsosa értesülvén erről, a következő gúnyoros szavakkal marasztalta el Homéroszt: "Ha a polgárok a vakokat táplálják, úgy ezek száma szükségtelenül megnövekszik".

A költő erre Phokäa-ba költözött, ahol ismét előadta verseit egy nyilvános teremben. Ott Theodoridész iskolamesternek szállás és ellátás ellenében eladta verseinek előadási jogát. Theodoridész ezzel szellemitermék-lopás vétkét követte el, mivel Homérosz verseit később úgy adta elő, mint saját szerzeményeit.

Kiszolgáltatott helyzetbe került egynehány híres látnok és jós is; ez a mesterség is nagyrészt a vakok privilégiuma volt az ókorban. Feljegyzések szólnak arról, hogy vak jóskok munkájuk ellenértékét többnyire közétkeztetés formájában kapták. (Jaj, de sok látó-látnok van ma Magyarországon! - a fordító megjegyzése). Ezek a vándorjósok tudásukat áruba bocsátva, keresztül-kasul járták a hellén tájakat, és ezek szomszédos vidékeit. Herodotosz görög történetíró említi, hogy az ilyen vándorlátnokok gyakorta elszegődtek a hatóságokhoz, valamint a hadsereghez is.

A vakok azonban nemcsak az életnek a fentebb említett napos oldalán munkálkodtak. Szép számmal voltak fellelhetők az árnyoldalon is, ahol munkájuk fáradságos, keserves és megalázó volt. Az ércbányákban dolgozni kényszerülők száma több ezerre tehető egy-egy időszakban. Ezen emberi teremtmények esendőbbek voltak az állatoknál. Hasonló arányban dolgoztak az ezüst- és kőbányákban is. És innen számukra nem volt menekülés! Munkájuk a bányákban főleg kézimalmok hajtására szorítkozott; testet, lelket fárasztó, fásulttá tévő munka volt ez! A rabszolgamunkásokat pedig gyakran szándékosan megvakították, elejét véve így esetleges szökési szándékuknak.

A vakok képzésére, tanítására az ókorban egyénileg is ritkán, intézményesen azonban egyáltalán nem volt lehetőség. Ezért volt az, hogy előszeretettel keresték az olyan alkalmakat, területeket, ahol részvétet, sajnálkozást keltettek. Megindítóan tudták megjátszani pl. az idegenből való hazatérés ese-

10

ményét; szánalmat kel-
tő magas hangvitelük-
kel többnyire megsaj-
nálatták magukat, jó
érzékkel megsejtve a te-
hetősebb emberek kö-
zellétét, megnyitva vi-
selkedésükkel a sajnálkozók telibb er-
szényét.

A vakok társadalmi helyzete

A vakok segítése az ókor mindennap-
jában mindössze abban nyivánult meg,
hogy ahol az szükséges volt, szabad utat
hagytak nekik, vagy esetleg átvezették
a túloldalra őket. Ezen túlmenően ügy-
szólván semmiféle erkölcsi kötelezett-
ségét nem ismerték a vakok megsegíté-
sének, közlekedésük megkönnyítésé-
nek. Sőt, Plutarchos egyenesen balga-
ságnak tartja a vakok útbaigazítását.
Szerinte a megkülönböztetett előzé-
kenységgel éppen ellenkezőjét érhet-
jük el a vak szándékának; ha sétálni
akar, siettetjük, míg ha gyorsan óhajt
menni, lassítjuk lépéseit.

Ami a vakok intézményes anyagi se-
gítését illeti, Peizisztratosz óta (kr.e.600-
528) élt egy határozat, mely szerint a
hadviselésben megsérültek a közadó
terhére járulékot élvezhettek.

De nem csak a hadirokkantak része-
sültek állandó segélyben. Alkotmány-
ban rögzítették, hogy minden civil sé-
rült - látás, vagy egyéb sérült - betegse-
gélyben részesítendő, akinek az élet-
szívonala egy bizonyos határ alatt volt.
Juttatásra való jogosultságot a tanács fo-
lyamatos, időszakos felméréssel állapít-
totta meg. Ezen anyagi dotáció mértéke
mintegy felét tette ki az átlagos megél-

hetési költségeknek. Az államnak ez a
szociális gesztusa természetesen arra
serkentette a látókat, hogy minél több
látássérült nyerje vissza vagy javítsa lá-
tóképességét, a lehetőségekhez képest.
A görögök és a rómaiak szemében
ugyanis a látóképesség az élet legna-
gyobb ajándéka volt.

A vakság és a gyengénlátás jogi meg-
ítélése a római birodalomban nem volt
elégé egyértelmű. Így pl. ha egy rab-
szolga vásárlását követően kiderült,
hogy rejtett betegsége következtében
látássérültté vált, akkor az üzlet - vissza-
menőlegesen - meghiúsult. Egy szüle-
tésénél fogva vak rabszolgánál ez nem
állt fenn, mivel ezen hibája miatt "érték-
csökkent" áron kelt el a rabszolgapia-
con.

A vak státusának értékelése a min-
dennapi köztudatban jelentősen eltért
napjaink társadalmi és egyéni megítélé-
sétől. Az ókoriak a vakságot a legsúlyo-
sabb betegségek közé sorolták. A vak-
ság állapotától való aggodalom őserede-
tű emberi idegenkedés-érzet. Éppen
ezért a megvakítás az ókorban a legsú-
lyosabb, legkegyetlenebb büntetésfaj-
ták közé tartozott; úgy vélték, hogy a
vakság a legnagyobb baj, mely az em-
bert érheti.

***

*Fenti cikket Arthur Golfetto, svájci
kutúrtörténész írta. Igazgatója egy ki-
adóhivatalnak, valamint szerkesztője
az Antik Világ c. svájci szaklapnak. E
cikk történeti hitelességét - a szerző
szakmai biztonságán kívül - származá-
sa és állapota is szavatolja: édesapja
vak volt, ő maga pedig látássérült.*

Húsvét

Az egyik legnagyobb, évenként visszatérő zsidó ünnep, az Egyiptomból való legendás kivonulás emléknapja. Eredetileg a K. e. IX. században az aratás kezdetének ünnepe volt és valószínűleg kánaáni hatásra alakult ki a másik két mezőgazdasági ünneppel együtt, azonban fokozatosan elvesztette természeti jellegét, és történelmi indoklást kapott. A hétnapos ünnep előestéjén (Nizán hónap 14-én) egy egyéves, hibátlan bárányt öltek le, melyet a csont megtörése nélkül sütöttek meg, és fogyasztottak el maradéktalanul. A húvéti lakomán, amelyhez legalább tíz és legfeljebb húsz személyre volt szükség, köväsztalan kenyeret (maszoth-macesz) és

keserű salátát ettek. Lakoma közben ünnepélyesen ürítették borral telt kelyheiket, miközben a legidősebb résztvevő a legfiatalabb kérésére elmondta a Biblia alapján az egyiptomi szabadulás történetét. Az egy hétig tartó ünnep minden napján különleges áldozatokat mutattak be a jeruzsálemi templomban, az első és a hetedik napon szombati munkaszünet volt, az ünnepet követő szombat utáni napon pedig egy marék friss gabonát kellett felajánlani. Ezek az ősi szokások az idők folyamán sokat módosultak, de az ünnep és annak lényeges tartalma ma is megvan a zsidók-nál. Napjainkban az ünnep előestéjén ünnepi vacsora keretében az egyiptomi legendás kivonulásról szóló rabbinikus hagyományokból olvasnak fel.

A húsvét a kereszténységnek is az egyik legnagyobb ünnepe, amelyen Jézus Krisztus mitikus feltámadását ülik meg. Húsvétban a zsidó pászach (pászka) és a pogány meghaló ás feltámadó istenek ünnepeinek vonásai keverednek. A keresztények a II. század elejétől hozták kapcsolatba a zsidók húsvétját Krisztus halálával és feltámadásával, mint ezen mitikus-legendás események évfordulójával. Húsvét megünneplésének napja kezdetben nem volt egységes. Általában az volt a szokás, hogy a feltámadás napját Nizán hónap 14-e utáni vasárnap tartották, előtte való pénteken pedig Krisztus halálára emlé-

Fra Angelico: Jézus siratása

12

keztek. Az ázsiai provinciákban ezzel szemben mindig Nizán hónap 14-én tartották Krisztus halálának emléknapját. E napon délután három órakor befejezték a böjtot, és két nap múlva tartották húsvétot még akkor is, ha nem vasárnapra esett. Jeruzsálem pusztulása (Kr. u. 70) után szokásba jött a zsidók-nál, hogy a húsvétot a tavaszi napégyenlőség napján (március 21.) tartották, amely szokást a keresztények egy része is követte. Így módon eltérések alakultak ki a húsvét megünneplésének időpontja körül, amely a keresztények

között szakadást idézett elő.

A húsvéti vitát végül a niceai zsinaton (325 Kr.u.) zárták le, amely előírta, hogy a húsvétot egyöntetűen vasárnap kell megünnepelni, ez a vasárnap pedig a tavaszi napégyenlőséget követő holdtölte utáni első vasárnap legyen. Ha a holdtölte vasárnapra esik akkor a húsvétot a következő vasárnap kell megtartani. E rendelkezésnek azonban a VIII. századig nem mindenütt vetették alá magukat a keresztények. A IV. századtól kezdve általános lett az szokás, hogy a húsvéti nagy ünnepre negyven napos böjttel készültek a keresztények. Ez az úgynevezett nagyböjt időszak.

Pályázati felhívás

A Magyar Vakok és Gyengénlátók Országos Szövetsége egyedi segédeszköz beszerzésre pályázatot hirdet.

A pályázatra olyan tagtársaink jelentkezését várjuk, akik számítástechnikával kapcsolatos munkakörben dolgoznak, vagy közép és felsőfokú oktatási intézményekben ilyen jellegű tanulmányokat folytatnak.

Szövetségünk az egyedi segédeszköz (olvasógép, Brailab

plusz, IBM számítógép stb.) beszerzéséhez maximum 50%-ig, de legfeljebb 100.000 Ft.-ig támogatást nyújt.

A pályázatokat 1991. május 31-ig "Egyedi segédeszköz pályázat" megjelöléssel szövetségünk címére megküldeni szíveskedjenek.

Cím: MVGYOSZ Budapest, Hermina út 47.

Lak István

13

50 éve halt meg Teleki Pál gróf

Egy igen szerteágazó, régi arisztokrata család tagja volt Teleki Pál gróf, tudós, miniszterelnök. Ő is viselte a széki előnevet. A Telekiek eredetileg köznevesek voltak. A család első jelentős tagja, aki a grófi címet szerezte, Teleki Mihály, Apafi fejedelem kancellárja volt. A familiának sok híres tagja volt, tudósok, közéleti személyiségek, de talán legismertebb Teleki Blanka a kiemelkedő nevelő, pedagógus és Teleki László, aki Kossuth diplomatája volt.

Teleki Pál 1879. november 1-én született Budapesten. Az elemi és középiskola után a budapesti egyetemen jogi tanulmányokat folytatott. Foglalkozott közgazdaságtannal és agrártudományokkal is. Sokoldalúan képzett egyén volt. Már fiatalon a Magyar Földrajzi Intézet igazgatója lett. Az első világháború előtt nagyobb tanulmányi utakat tett több országban. Politizálni csak az első világháború idején kezdett. A háború végén a béketárgyalásokra szeretne volna előkészíteni az országot. Abban az időben közéleti tisztséget is betöltött. A kommunista mozgalommal mindig szemben állt. Az 1919-es kommunista hatalom elleni küzdelemben is jelentős szerepet vállalt, részben az Antiboldsevista Comitében Bécsben, részben pedig az szegedi kormányban ténykedett. 1920 elején külügyminiszter, s egyik vezetője a magyar békedelegációnak. A trianoni békediktátummal kapcsolatban ő is megpróbálta, egyáltalán

menteni, ami menthető. Politikai nézeteire jellemző volt a már említett kommunista ellenesség. A keresztény, nemzeti Magyarország koncepcióját vallotta. Elsősorban a magyar keresztény intellektus volt az egyik bázisa, másik pedig a gazdatársadalom, a paraszti osztály, annak is a közép rétege.

Teleki Pál első miniszterelnöksége 1920. júliusától 1921. április 14-ig tartott. Abban az időben jelentős politikai, gazdasági esemény volt a Nagyatádi-Rubinek-féle földreform, amely a földbirtok megosztására törekedett. Teleki miniszterelnökségének kudarcához vezetett az, hogy nagyon elhúzódott a földosztás és elég sok visszaélés történt. Bukásának másik oka, hogy belesodródott a királypucssba, mivel legitimista beállítottságú volt, támogatta a Habsburg restaurációt. Lényeges intézkedése volt Telekinek az, hogy fellépett a garázda különítményesek ellen. Nem kedvelte a végleteket, küzdött mind a baloldal, mind a szélsőjobb oldali csoportok ellen. Nevéhez fűződik a numerus clausus (zárt szám) bevezetése, amely a főiskolai és egyetemi felvételeknél egy megfelelő arány tartására törekedett, elsősorban a magyar középrétegnek kedvezett.

Az angol Baden-Powell által létrehozott cserkészmozgalom hazánkban is kibontakozott. Ez a gyermek- és ifjúsági mozgalom nálunk 1910-től kezdett kiépülni. A 20-as évek elején felmerült a

14

főcserkész tisztségének kérdése. E tekintetben olyan egyén jöhetett számításba, aki erkölcsileg, társadalmi szempontból és tudásával is megfelelő, példamuta-

tó legyen. Mindezeknek Teleki Pál megfelelt és 1922-ben országos főcserkész lett. A továbbiakban is a magyar cserkészmozgalom reprezentáns irányítója, példaképe volt. Rendkívül népszerű volt a cserkészek körében, gyakran vett részt különböző rendezvényeiken. Igen jó nemzetközi kapcsolatai voltak, többek között az angol cserkészekkel is, akik azért kedvelték őt, mert tisztességes embernek tartották.

Tudományos munkássága is nemzetközi hírnevet szerzett Teleki Pálnak, a kiváló földrajz tudósnak. A Kárpát-medence vízrajzáról írott műve ma is alapvető munka, Európa-szerte ismert, és használatos napjainkban is. Ő készítette el hazánk legjobb néprajzi térképét is. E kiváló férfi tetteinek negatívuma, hogy 1925-ben az ő tudtával és elvi beleegyezésével történt a Frank-hamisítás.

Állandóan figyelmeztette Bethlent és Horthyt, hogy óvakodjanak a túlzott, egyoldalú németbarátságtól. Teleki Pál hamar felismerte az erősödő fasizmus veszélyét. Mivel rendkívül mély és őszintén vallásos volt, ezért mindenféle fajelméletet ellenzett. Közismert, hogy a német megszállásig a magyarországi zsidóság fizikai léte nem forgott veszélyben. Ezt a tényt angol források is alátámasztják.

Teleki Pál mindig sürgette a Párizs környéki békék revízióját. Ezt munkás-

sága egyik fő céljának tartotta. Lelkiismeret-furdalása is volt a trianoni béke elfogadásával kapcsolatban, bár semmit sem tehetett ellene. Elsősorban békes úton szerette volna megoldani Trianon revízióját. Igazságtalannak tartotta az összefüggő területeken élő magyarság elszakítását. Ki is tért rá, hogy 1,6 millió magyart szakítottak ki a nemzet testéből.

1939. februárjától másodszor is miniszterelnök lett Teleki Pál. A Berlin-Róma tengelyen belül is igyekezett érvényt szerezni nemzeti szuverinitásunknak. A revízió eredményeként az első és a második bécsi döntés után jelentős nagyságú területek kerültek vissza hazánkhoz. A második világháború kezdetén Teleki nem járult hozzá ahhoz, hogy hazánk területén német csapatok vonuljanak át a Lengyelország elleni hadműveletekre. A háború idején országunk sok lengyelnek adott menedéket, nagyobb központjuk Balatonbogláron alakult ki. Ott működött abban az időben a világ egyetlen lengyel gimnáziuma. Az egykori lengyel központ és iskola létét a városban ma emléktábla őrzi.

1940. decemberében Magyarország örökbarátsági szerződést kötött Jugoszláviával. Természetesen hazánk már akkor tagja volt a háromhatalmi szerződésnek, amellyel a hitleri birodalomhoz kötődött. Jugoszláviában 1941. márciusában az angolbarát körök megdöntötték a szerződést megkötő kormányt. Teleki ennek ellenére sem akart részt venni a Jugoszlávia elleni hadműveletekben, amelyet pedig a hitleri hatalom követelt tőle. Teleki ezután zsákutcába jutott. Nem valósulhatott meg az a ter-

ve, hogy távol tartsa az országot a háborúktól. Reálisan látta a jövőt, hogy Németország veresége esetén hazánk igen nehéz helyzetbe kerül. A revíziós politika eredményeként Magyarország végül belekényszerült a háborúba,

Teleki Pál dilemmába került, a reménytelen helyzetben nem látott kiutat. Lelkiismerete, becsülete nem engedte, hogy adott szavát megszegje. Hogy kormányát, nemzetét védje, 1941. április 3-án a budai Sándor palotában revolverrel véget vetett életének. Horthyhoz írt búcsúlevelében elítélte a Jugoszlávia elleni akciót. Halálával figyelmeztetni, visszatartani akarta az országot a háború alatti és utáni szenvedésektől, megpróbáltatásoktól.

Elmélyült tudósalkat, széleslátókörű, igaz, nemeslelkű magyar ember volt Te-

leki Pál. Megpróbált tisztességesen politizálni. A politika ravasz-sága távol állt tőle, ez is az oka lett egyéni tragédiájának. Tudományos munkássága és hazája

érdekében végzett cselekedetei után neve méltán áll ott a hozzá hasonlóan tragikus sorsú gróf Batthyány Lajosé és gróf Széchenyi Istváné mellett. Sokáig homály fedte kilétét, igaz, még ma is keveset tudunk róla. Természetesen neki is voltak hibái, tévedései, az elmúlt időszakban főként ezeket szokták megemlíteni.

Még ma is csak kevesek tudják, hogy síremléke Máriabesnyőn található. E kiváló hazafi élete és munkássága nagyobb elismerést érdemelne.

Szabó Lászlóné

Közös múltunk

(*A II. világháború menekültjei*)

Az 1956-os forradalom idején mi magyarok örömmel vettük azt a meleg szimpátiát, melyet a lengyelek részéről kaptunk. Ők voltak azok, akik elsőként siettek mellénk állni barátságukkal. Az első pillanatokban - a több évtizedes terror által elnyomott lelkünkben - hirtelen nem is tudtuk hová tenni ezt a lelkesedést a mi ügyünkért. Azután, amikor már tudtunk szabadon lélegezni, gondolkodni, akkor mindnyájunknak

ugyanazok a tények jutottak eszünkbe közös történelmi múltunkból.

A végvári vitézek korában, majd később is, amikor azok a magyar hősök, akik a túlerő ellen már nem tudtak tovább küzdeni, Lengyelországba emigráltak. Ott mindenütt, mindenkor szíves fogadtatásra találtak.

Az 1848-as hősi forradalmunk idején nemcsak Bem apó jött, hogy harcoljon a mi ügyünkért, szabadságunkért, hanem lengyel légiósok is küzdöttek, haltak meg a mi fiainkért vállvetve.

16

1939. szeptember 1-én megtámadta a hitleri Németország Lengyelországot. A fasizmus elől menekülve megin-

dultak a lengyel menekültek hazánk felé.

Szeptember 10-től kezdve tízezzrel lépték át a határt. Az akkori magyar kormány igen hamar intézkedett jogvédelmükre, ellátásukra vonatkozóan. A Genfi Egyezmény adott lehetőséget az akkori kormánynak arra, hogy a menekülteket az országba befogadja és megfelelő ellátásban részesítse. Az ideérkező lengyeleket az ország déli és középső területein helyezték el, hogy segítsék továbbjutásukat Jugoszláviába, Franciaországba és egyéb úticélok felé.

A polgári menekültek ügyében a Belügyminisztérium szeptember utolsó napjaiban ülésezett. A döntés lényege az volt, hogy a minisztérium segélyezési osztályához kerülnek. Ezáltal ügyük nem rendőrségi, hanem szociális problémaként nyert a továbbiakban ügyintézését. Ez a döntés nemcsak a lengyel, de a hazánk földjére menekült idegenek sorsát is humánusan határozta meg a II. világháború idejére. Az említett ügyosztály élére dr. Antall József (1896-1974) belügyminiszteri tanácsost nevezték ki menekültügyi kormánybiztosnak. (Ő volt 1945-46-ban hazánk újjáépítési minisztere.)

A menekültügy magyarországi kezelése a kormányzat és a politikai ellenzék különleges együttműködésén alapult. A hozzánk menekült külföldi ál-

lampolgárok legnagyobb két csoportját az erdélyi magyarok és a lengyelek alkották. Később még jelentékeny számú csoportok jöttek máshonnan, de létszámukat tekintve az említett két legnagyobbat nem közelítették meg. Jöttek franciák, angolok, jugoszlávok, belgák, csehek, valamint különböző országokból érkezett, és nálunk keresztény iratokkal ellátott zsidók. Amikor Olaszországban a fasizmus jutott uralomra, olaszok is érkeztek. Az ideérkező menekültek megítélésében nem volt soha ellentét a kormány és a különféle politikai irányzatok között. Később már megváltozott a helyzet a Németországgal szemben álló országok menekültjeit illetően. A németbarát körök igen sok bonyodalmat okoztak. Így a kormányzaton belül is megoszlottak az erők. A menekült ügy ilyen kedvező módon való intézése Horthy Miklós kormányzó, Teleki Pál gróf, majd Kállay Miklós miniszterelnök tudtával történt. Nekik nemcsak hogy tudomásuk volt a törtétekről, hanem támogatták is azokat. Keresztes-Fischer Ferenc belügyminiszter a háború egész ideje alatt védte a menekülteket, s azokat is, akik ezzel a kérdéssel foglalkoztak. A Belügyminisztériumban nemcsak a miniszter, de az államtitkárok is segítettek a menekültügyek intézését. Egyedül Bonczos államtitkár volt az, aki magához akarta ragadni az összes ügyintézését, hogy kiszolgálja a németek akaratát. A háború vége felé sikerült tőle megszabadulni.

Igen sokat tett a menekültek érdekében dr. Antall József is, akinek Varga Béla balatonboglári plébános is komoly támasza volt. Ez a józan ítéletű, nemes

lelkű pap, kisgazdapárti országgyűlési képviselő volt. Ezekről a segítőkész emberekről megfélekedezett a világháború utáni hatalom. Számos igazságtalanságot kellett elviselniük, mint például dr. Antall József, aki megjárta a Gestapo börtöneit is.

Volt, akinek hazai börtönrács jutott a felszabadulás utáni években. A Rákosi-rendszer nem ismerte el az előző rendszer pozitívumait.

A hazánkba menekült lengyelek nagy része 1940-ben csatlakozott a lengyel kormány nyugaton újjászervezett hadseregéhez. Az itt maradt polgári menekültek és katonák végleges táborokba kerültek. Kialakították érdekvédelmi és kulturális egyesületeiket, megteremtették az oktatási feltételeket a fiatalok számára. A polgári menekülttábor nem volt a szó igazi értelmében vett tábor. Kijelölt tartózkodási helyükön szabadon mozoghattak egészen a közigazgatás határáig. Családoknál voltak elhelyezve, nem pedig lágerekben. Havonta szociális segélyekben részesültek, melyeknek összege megegyezett a magyar állampolgárok átlagjövedelmével. A magyarországi lengyel emigráció legfőbb érdekvédelmi szervezete eleinte a budapesti lengyel nagykövetség volt. Ez 1939. végén megszűnt. Ezután ezt a feladatot a Lengyel Polgári Bizottság látta el. Ezenkívül voltak még szervezeteik, melyek emberbaráti feladatokat láttak el.

Ezen rövid áttekintésből láthatjuk, hogy a menekültügy irányítása rendkívül bonyolult politikai tevékenység volt. Nem beszélve arról, hogy ez volt az egyetlen szál, ami hazánkat a Hitler-el-

lenes szövetségesekekhez fűzte. Nyílt titok volt, hogy a Magyarországon működő titkos lengyel katonai állomások

összekötő kapocsként működtek a nyugati szövetségesek oldalán harcoló lengyel hadsereg és a hazai ellenállás között. Magyarországon keresztül vezettek a titkos futárvonalak, itt képezték ki a harcokba indulókat.

Nem volt véletlen, hogy a német elhárítás igen élénk figyelemmel kísérte a magyarországi lengyel emigráció életét, mozgását, a velük való bánásmódot. Ezt bizonyítja a számtalan német tiltakozás, a kiadatások követelése. A lengyelekkel való bánásmód bátorította fel az országhatárt elérő francia, angol, holland és szovjet hadifoglyokat, hogy megkíséreljék a szökést Magyarországra.

A menekültügy történetében súlyos fordulóponthoz vezetett a német csapatok hazánkba történő bevonulása 1944. március 19-én. Ekkor nemcsak a lengyel vezetőket tartóztatta le a Gestapo, hanem Keresztes-Fischer Ferenc belügyminisztert, dr. Antall Józsefet, majd az ellenzéki politikusok jelentős részét is, főleg azokat, akik nem tudtak illegálitásban vonulni. Dr. Antall József munkatársai próbálták menteni, amit még lehetett a Belügyminisztériumban, de a nyilas hatalomátvétel után még az addig helyén maradt Utassy Lóránt vezérkari ezredes is Sopronkőhidára került. A németek fogolytáborokba hurcoltak sok ezer katonai és polgári menekültet. Akit lehetett, a polgári lakosság segített megszöktetni, vagy elbújtatni.

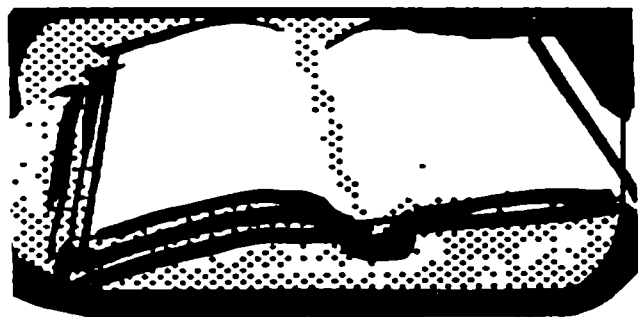
18

Dr. Domonkos János:

Könyvismertető

Puskely Mária

Szerzetesek

A szerzetesek Krisztust követik. Lé-
tükkel hirdetik, hogy van Isten, hogy
"Isten szeret, és ez a személyes szeretet
örök boldogságra teremtett minden em-
bert". Az egyház igennel válaszolt, ami-
kor megszentelt élet-állapotnak fogadta
el a szerzetességet.

"Szentírási értelemben a hivatás Isten
hívását jelenti: a megszólítottnak sza-
bad elhatározással megbízást, feladatot,
küldetést kell vállalnia" - mutat rá Pus-
kely Mária idézett című könyve.

Önismeretre ösztönzi az új nemzedé-
ket. Elsődleges igényt kelt a vallásra.
Ami az életvitelt, az életérzést, az életfe-
ladat megoldását és a valóban megala-
pozott reményt illeti, a vallástalanság
nem válik előnyére a vallástalan ember-
nek.

Szerzetesek nélkül szegényebb az
egyház. Korunk magyar egyházából ed-
dig majdnem teljesen hiányzott jelenlé-
tük. Ha hiányoznak, az egyház szívéből
hiányzik valami. Példaértékű a magyar
katolikus egyház történetének legutób-
bi négy évtizedének története. A ma-

gyarországi szerzetesrendek szomorú
dátuma - a magyar történelem egyik szé-
gyenteljes akciója - 1950. június hava,
amikor néhány nap alatt felszámolták a
szerzetesrendeket. A rendházak feldű-
lésével együtt éjszaka teherautókon te-
lepítették ki és internálták a női és férfi
szerzeteseket, jóvátehetetlen kárt okoz-
va a magyar szellemi életnek.

"Szerzetest 1950-óta alig lehetett látni
Magyarországon az utcán. Még a műkö-
dő négy rend is mintegy rangrejtve je-
lent meg az intézmények falain kívül. A
többiekben pedig tilos volt a rend ruhá-
ját viselni" - írja ajánló soraiban a kar-
melita dr. Takács Nándor Jusztin szé-
kesfehérvári koadjutor püspök és ki-
emeli, hogy "Hazánk történetével szer-
vesen összefonódtak a szerzetesrendek,
hiszen államiságunk kezdetétől fogva
napjainkig végigkíséri tevékenység-
ünk, nemzetünk életét".

Puskely Mária - a hazai szerzeteskö-
zösségeket ért veszteségek mellett - be-
mutatja az eredményeket, működésük
területét, a kolostorok helyét, a tagok

számát. De feltünteti mostani újraindulásukat és a magyarországi címeket is.

Világszerte több, mint kétezer rend, kongregáció és közösség működik. A szerző ezek közül válogatta ki a könyvében bemutatott 33 férfi és 66 női szerzetesközösséget. Azokat, melyek kapcsolódtak hazánk történetéhez, továbbá a jelentős hagyományokkal bírókat, valamint a missziós rendeket. Ilyen jelleget és ennyire teljes mű nemzetközileg sem jelent még meg ebben az évszázadban. Több szempontból is hasznos és időszerű ez a könyv, melyet a kiadó elsősorban fiatal olvasóknak ajánl. Szerzetesközösségeink újbóli indulásakor hivatásbresztő funkciót is betölthet.

A mű első kiadása tavaly jelent meg Ausztriában. Sikerére jellemző, hogy ma már gyakorlatilag beszerezhetetlen. Ez az új átdolgozott kiadás az újdonságot jelentő történelmi áttekintést könnyítő mellékletével gazdag bibliográfiájával elősegíti a további kutatásokat. Első olyan szerzetesrenddel foglalkozó munka, mely szakbibliográfiát ad az egyes rendekhez és általában a szerzetesi élethez.

Puskely Mária Kordia iskolanővér tizenegy évig volt a Vatikáni Rádió szerkesztő-munkatársa. Eddigi gazdag irodalmi munkásságát számos lelki, művelődéstörténelmi, kanonizált és még nem kanonizált szentéről szóló életrajzi mű (könyvek, publikációk, cikkek és fordítások) fémjelzik.

Soha nem pusztá ismereteket nyújt. A szerzetesi életformát, annak lényegét belülről szemléli. Személyes élettények

alapján pótolhatatlan információkat tartalmazó művének nagy értéke a személyesség. Eddigi, rendkívüli szerzetesi élete során átélte élményeit és az azokból szerzett életbölcseket a legvonzóbb módon fejezi ki. Munkássága arra mutat rá: hogyan alakulhat át a ma egyháza a holnap egyházává.

E könyve -témakörét illetően- a kortárs magyar irodalom egyik legszebb, legfontosabb alkotása, hazai könyvkiadásunk egyedülálló teljesítménye.

A Szerzetesek című könyve, melynek megragadóan nemesveretű fedélterve és tipográfiája Kocsis József kivételes hozzáértését dicséri, több eligazítóan jó kép és kitűnő irodalmi idézet avatja még szemléletesebbé. Társadalmunkból ma alapvető értékek is hiányoznak. Fel kell építeni egy új értékrendet. Ennek egyik összetevőjévé válhat a szerzetesség életének lényegi megértéséhez szükséges fogalmak tisztázása is. Ezeket hozzáértő tömörséggel rendszerezi és világítja meg az értékes utószó.

A szerző minden szempontból eredményesen oldotta meg feladatát, mégis igazat adunk Kordia nővérnek, ki nagy sikerű könyve mottójaként Szent Mechtildet idézi:

*Ezek csak szavak,
A szeretetről szólnak.
De a szív forró ritmusát,
Ujjongó, boldog himnuszát
Leírni nem lehet!*

20

Kas László
Emlékezés Kosztolányi Dezsőre

Akármilyen nagy egyéniség is legyen valaki, 106-ik születési évfordulóját nem szokás megünnepelni, legalábbis jubileumi eseményként nem. Jubilálásra azonban másfajta időbeli periodicitás okán is adódik alkalom. 1885. március 29-ike ugyanis -ekkor született Kosztolányi Dezső- éppen virágvasárnapra esett. És most, az elmúlt március 29-ike ugyancsak virágvasárnapján volt; 106 éve első ízben ez az egyezés. Ugyanúgy tartották azon a napon a szentelt barkás körmenetet Szabadkán, mint ma Budapesten, Krisztus urunk jeruzsálemi bevonulására emlékezve. "Szép, jeles napon született, híres ember lesz belőle" mondotta volt felmenőági nőrokona a pólyás csecsemőnek, karjaiban tartva őt, a jövődő koszorús költőjét. Vátesz szólt belőle...

***

Úgy ömlött lelkéből a szó, a mondánivaló, ahogyan azt Isten diktálta, parancsolta neki. Szabatosan, veretesen, kötötte-kötetlenül. Prózát mondott folyvást, epikus, rímes-míves prózát; minden mondandóját csattanós csengésű magánhangzó-egyeztetésekkel nyomatékosította. A "Fák beszéde" című versciklusában a legelső fával lehet őt azonosítani, a Pálmával. Ez a háromsoros kinyilatkoztatás ars-poetica-jának tömörítvénye:

Versben beszélek és verssel köszöntsek nagy, mozdulatlan legyezőimet s nagy csöndemet is. Én vagyok a Fön-ség...

***

Borongós, mélabús, sokszor gyászos hangok uralják a "Szegény kisgyermek panaszai" című -hadd éljünk ezzel a zenei terminológiából kölcsönzött analógiával- "rímes prózai szvit"-jét. Hallgassuk ezekből az egyik legszebbiket. Olyan őszintén lélekből fakadó ez, mint egy csángó siratóének, vagy mint az Ómagyar Mária-siralom:

*Azon az éjjel
az órák összevissza vertek.
Azon az éjjel
holdfényben úsztak mind a kertek.
Azon az éjjel
kocsik robogtak a kapuk alatt.
Azon az éjjel
könnyben vergődtek a fülledt szavak.
Azon az éjjel
égett szobánkban gyertya, lámpa.
Azon az éjjel
féltünk a borzasztó homályba.
Azon az éjjel
arcunk ijedt volt, halavány.
Azon az éjjel
halt meg szegény, ősz nagyapám.*

*Azon a reggel
csupa rokon jött, sirató nép.
Azon a reggel
sürögtek az öreg mosónék.
Azon a reggel
kendővel kötötték fel gyöngé állát.
Azon a reggel
lassan vezettek a földült szobán át.
Azon a reggel
rozsdás pénzt tettek kék szemére.
Azon a reggel
riadtan bámultam feléje.
Azon a reggel
csak hallgatott makacs ajakkal.
Azon a reggel
olyan volt, mint egy néma angyal.*

***

Úgy vélhetnénk, hogy ekkora költő-óriásról csakis emelkedett, fennkölt, akadémikus hangon lehet -úgymond- "himnizálni". Gondoljunk azonban arra, hogy mégiscsak két lábával földön járó ember volt ő; nem fosztotta meg a Teremtő a humor kegyes adományától sem, máskülönben nem fejlődhetett volna ki az a bennsőséges barátság, mely egy vidám, tréfálkozó kedvű író-költő társasághoz fűzte -különösképpen kiemelve ebből Karinthy Frigyest.

Ez egy olyan barátság volt, melynek humorverte patináját irodalomtörténeti "bulla" ékesíti. Ez pedig nem más, mint az "Így írtok ti" Kosztolányira vonatkozó passzusa, fricskája. Idézzük először Kosztolányi: "A szegény kisgyermek panaszai" ciklusának első versét, introdukcióját, majd ennek tréfás variánsát,

ahogyan azt Karinthy írta említett pamfletjében.

Mint aki a sínek közé esett...

*És általérzi tűnő életét,
míg zúgva kattog a forró kerék,
cikázva lobban sok-sok ferde kép,
és lát, ahogy nem látott sose még:*

*Mint aki a sínek közé esett...
a végtelent, a távol életet
búcsúztatom, mert messze mese lett,
Mint aki a sínek közé esett:*

*Mint aki a sínek közé esett-
vad panoráma, rémes élvezet-
sínek között és kerekek között,
a bús idő robog fejem fölött,
és a halál távolba mennydörög,
egy percre megfogom, ami örök,
lepkéket, álmat, rémest, édeset:*

Mint aki a sínek közé esett.

21

Kosztolányi Dezső

22

És nézzük végül, hogyan avatta Karinthy "Poeta laureatus humoris" költővé Kosztolányit a fenti vers tréfás elferdítésével:

Mint aki halkán belelépett.

*És jönnek távol, ferde illatok
Mint kósza lányok és hideg cselédek,
Kiknek bús kontyán angyal andalog
Mint aki halkán belelépett.*

*Mint aki halkán belelépett,
Valamibe... s most tüszköl, fintorog.
Mint trombiták és roppant trombonok,*

*S a hodvilágnál szédelegve ferdül
Nehéz boroktól és aranyló sertül
Úgy lépek vissza mostan életembe,
Mint kisfiú, ki csendes, csitri csempe
S látok barnát, kókuszot, koporsót, képet*

Mint aki halkán belelépett...

Szemelgessünk ennek folytatásából végezetül néhány pajtásosan pajkos

csodarímet - bolondos április "ápropóján".

*A kis edény. Oly furcsa és merev.
Aranyhabos tó, emléktemető
Emlékek ágya, ágyak ápolója,
Mély puha párna, pincsi, pince, pólya
Emléket temet, engem temet ő
Fehér és csendes. Ülök rajt, kis ingbe -
És távoli mély országokba int be*

***

*És a homályban böszén harsonáz
És akkora már, mint a ház,
És ordítunk és sírunk: diadal!
És milyen fiatal!
S mint kürtök öble s vérző trombiták
És néha vág.
És néha vég.
És néha olyan, mint az ég.
S mint longa, lingua, lunga, lenge lég
(Még, még!)
És borzadunk az égbe, nyögve, sírva
És néha néz ránk -*

És néha olyan, mintha verset írna...

Kas László

Giglire emlékezve...

Március 20-án lenne -lett volna- 101 éves. Eltelhet újabb 101 év, vagy jóval több is, de a világ mindig fog emlékezni Benjamino Giglire, a felejthetetlen tenoristára. Hangja a belcanto-stílus csúcspontja, utolérhetetlen szépsége. egyedülálló, hasonlíthatatlan, bármely más tenoristával összetéveszthetetlen. Torkának, hangszálainak csengése erő-

teljes, energikus, de nem agresszív, ezért oly meggyőzőek fortissimói. Pianói, pianisszimói nem süllyednek a halás ingerküszöbe alá, éppen ezért nem kell természetellenesen kitárni fülünket hallgatásakor.

Nem volt kifejezetten sztár-típus. Szerény volt egész életében, nem feledkezve meg szegényes származásáról

anyagi tehetőségének csúcsán sem. Carrelli Gábor -neves tenoristánk, Gigli hangjának mintegy alteregója- írja visszaemlékezéseiben: Rómában, meglátogatván Giglit, azt tapasztalta, hogy a művész nagyon szerény, egyszerű életmódot folytat. Szerénységével együtt járt karitatív segítőkészsége a rászorulókon. Háztartásának kiszolgáló személyzetében volt egy idősebb férfi, akinek nem volt más feladata, minthogy az ebédhez felszolgálja a vizeskancsót. Ez az idős férfi egy elszegényedett borbély volt, aki Giglit ifjú korában ingyen borotválta, lévén akkor a művésznak kevés pénze, de szép hangja, a borbély pedig igen muzikális volt, fizetség helyett mindig megénekelte a sóher ifjút. Hát ílymódon hálálta meg az immár nagy művész a fodrász régi időkben tanúsított szolgáltatásait.

Az olasz operák interpretálásában Gigli lágéja, hanganyaga ugyancsak mintának tekinthető. Született belcantó, mézzel teli, olasz napsugarat sugárzó voce, ezen nem is lehet csodálkozni. Hozzátartozik ehhez az olasz nyelv pródikus alkalmazkodóképessége az olasz dalokhoz, operadallamokhoz. Hangja talán a legolaszabb valamennyi olasz és nem olasz énekeshez viszonyítva. Éppen ezért nem énekelt német operákat: tudván tudta, hogy ezek éneklésére speciális zengésű orgánuma messzemenően nem alkalmas, szinte már dilettánsnak mondható. Ritkaságszámba ment, ha egy-egy Wagner operában szerepelt; a tetralógiákban soha, csak a Tannhäuser, meg a Lohengrin került repertoárjára. Nem tetszett, nem feküdt neki a német nyelv keménysége. A Grál elbeszélésről azt mondta egy ízben Carellinek: ennek a szövege egy kicsit megcáfolja azt az elfogadott hiedelmet, hogy minden operaszöveg, vagy daltextus anyanyelvén írottan hangzik a legszebben. Figyeljük csak meg a Gral-erzählung német szövegé-

nek kezdetét, majd hasonlítsuk össze az olasz fordítással:

In fernem Land, unnahbar euren Schritten, Liegt eine Burg, die Monsalvat genannt...

Ugyanez, olaszul:
Da voi lontano, inconosciuta terra, Avi' un castello, col nome Monsalvati...

(Magyarul: távoli földön, lépésektől meg nem közelített tájon áll egy vár, Monsalvat...)

Gigli elénekelte először németül, majd olaszul: hát csodák csodája, a vadregényes, mondabélien sötét képzeteket keltő német dallamból az olasz szöveg hatására rögtön valamiféle nápolyi dalokra emlékeztető canzone-féleség kerekedett... de azért mégis lohengrines volt!

Nápolyi dalok! Igen! Senki a világon nem énekelt oly gyönyörűen ezeket, mint Gigli, beleértve a nagy Carusót is, kivéve talán Tito Schipát... Pedig nem is volt nápolyi születésű, ezt a dialektust úgy kellett neki megtanulnia, dalról dalra az olasz szöveget "nápolyiul". Külön fogadott nápolyi születésű alkalmazottat tartott erre a célra, hogy a nápolyi dalokat hiteles kiejtéssel, hanglejtéssel, az affettuosók és egyéb agógikai követelmények előírászerű betartásával interpretálhassa.

Egyedülálló, egyszeri és megismételhetetlen fenomén... mint minden egyes falevél, vagy emberteremtés. Azzal a különbséggel, hogy Isten a hallhatatlan lélekkel együtt hallható hangadományát is belélehellte, megszületésekor...

Kas László

Szobrász sorstársunk: Brozsovits Mihály

1926-ban született Tiszakécskén. Az idő tájt az iskolai oktatás a kevésbé tehetséges gyermekek számára -különösen fővárostól távol eső helyeken- hat elemi iskolára szorítkozott, mely valamilyen szakképesítés megszerzésére jogosította fel a továbbtanulni szándékozó ifjakat.

Brozsovits Mihály is ezt az utat járta. Kulturális fejlődését nagy mértékben segítette elő a cserkészmozgalomban való részvétel. Erkölcsi pallérozottságát, a művészetekhez -különösen a szobrászathoz- való készségét jó pedagógiai érzékkel rendelkező cserkészvezetők fejlesztették, bontakoztatták ki. Itt tűnt fel kezűgyességével, a fafaragásra való hajlamával.

Kétfajta szaktevékenységben is jártos; az asztalos szakmáról és a bognármesterségről is szerzett segédlevelet. A fának, mint nyersanyagának az alakítása, formálása, életre keltése tehát a vérében van. Mesterségbeli tudását a gyakorolt szakma, ennek anyagismereti része is fejlesztette. Hogy miképpen viselkednek az egyes fafajták gépi megmunkáláskor, abból messzemenő következtetéseket tud levonni a faragóművész; miként állja az anyag az alkotó kéz, szem, szív engedelmességre, formálhatóságra való késztetését. Mert olyan ám az élő fa -mivel másodjára kel életre,

születik újjá, midőn szobrot faragnak belőle,- mint a szilaj csikó. Először ellenáll a kéznek-késnek, majd -ahogyan kiadja formáját- egyre engedékenyebb: szinte együtt dolgozik, teremt mesterével, engedelmesen betörik, aláveti magát alkotója szándékának.

Brozsovits Mihály mindezt érti, érzi, végzi. Műveli avatott kézzel, szakértő szemmel, vagy inkább: belső látással, annak ellenére hogy igen nagy mértékben gyengénlátó, és ráadásul egyik kezének három ujja hiányzik. A körfűrész vitte le egy munkafolyamat vigyázatlan végzése során. Gyakori jelenség ez asztalosmestereknél, szakmájuk könyörtelen, alattomos velejárója.

Brozsovits Mihály fafaragása

Művészetét közvetlenül a Teremtőtől kapta. Képzőművészeti iskola, főiskola nem képezte művészetét. Autodidakta, népművész, őstehetség. Hivatás-szerűen 1975-ben kezdett faragni. Első nyilvános kiállítása szülőfalujában, Tiszkécskén volt, 1982-ben. Számos megnyilvánulás követte ezt ország-szerte; Kecskeméten, Budapesten és egyebütt. 1986-ban a VGYOSZ-ben is kiállította műveit, lehetővé téve sorstársainak a képzőművészeti műélményben való részvételt.

Szakmai, művészeti körökben számon tartják, jegyzik őt. Tagja a Művészeti Dolgozók Szakszervezetének, a Népi Iparművészeti Tanács tagjainak sorába való beiktatása pedig folyamatban van.

Formálókészségének skálája, téma-választása sokrétű. Emberi alakok, állatfigurák, játszótéri játékok megformálásában egyaránt járatos. Anatómiát, antropológiát, tér- vagy síkgeometriát nem tanult, csak annyit tud ez utóbbiakból, amennyi asztalos-bognár kenyérkereső mesterségéhez szükséges. (Habár ez nem is kevés!) Műveinek arányossága, harmónikus megformálása mégis azt bizonyítja, hogy ezen tudományokat a lelkében hordozza, a génjeiben hozta magával.

Az Asztalosember c. figurája önarc-képnek tekinthető. Faragott ökrössze-

keret, nyergelt paripa-párt, valamint az állattartásban tevékenykedő különböző foglaltosságú emberfigurákat. Fába faragta Liszt Ferencet is. Robosztus, hiteles zenei asszociációkra készítő ez a faszobor: olyan, mint egy szimfónikus költemény. Tekintetéből mintha Mazeppa, vagy inkább Faust szimfónia sugározná, ennek goethei sorait ötvözné az uniszónó férfikarból kicsendülő dallammal: Alles vergänglichhe ist nur ein Gleichnis... Csak földi példakép minden mulandó...

Minden műve a zsüri szigorú rostáján ment keresztül, állotta ki a megítélés próbáját. Legújabbán az új magyar címert - pontosabban a régít, az igazit - faragta meg.

65 éves, teli további tervekkel, ambícióval. Goethe-Liszt mást is üzen neki a Faustból:

"Das Unzulängliche hier wird's Ereignis

Das Unbeschreibliche hier ist's getan..."

vagyis:

"Így lesz a csonka - ép, megbámulandó.

Mit nincs szó mondani, itt fényt sugároz..."

Változtassuk meg egy kissé a Faust utolsó sorát, hiszen így is lehet azt értelmezni:

"Az örök művészet emel magához"

Visszapillantás

(befejező rész)

Csodálatos volt a társaság szépre, jóra való hajlandósága, de engem mégis a muzikalitásuk ragadott meg a legjobban. Sokszor neveltünk azon is, hogy -bekötve a szememet- én nem tudtam a szívalat olyan ügyesen befűzni, vagy a fészket kijavítani, mint ők. Milyen ügyes háziasszonyok lettek később, amikor erre már lehetőségük adódott. Nagyon meghatótt annak a zeneakadémiai növendéknek a magatartása is, aki nem aspirált korábbi zenetanára állására.

1955-ben, a második fiam születése után átkerültem a szövetségbe, ahol a kézimunka-szakkör vezetésével bíztak meg. Háromszor egy héten tartottunk akkor kézimunkaórákat. Nyáron a gesztenyefa árnyékában kellemesen töltöttük az órákat, de sajnos azóta már ezt a fát a villám egy alkalommal szét hasította. Ugyanakkor egy havas téli délután is emlékezetes marad számomra. Először féltem, hogy a hóban való tájékozódás nehézsége megakadályozhatja az összejövetelt. Ám nem így történt, mert az én lánykáim - arra gondolva, hogy ne legyenek egyedül- Csepelről, Újpestről, Óbudáról tizenöten eljöttek, mivel kiállításra készültünk.

Eljutottak munkáink külföldre is. Készítettünk a gyerekeknek Mikulás-csomagokba kötött babákat is.

Sokféle tanfolyam volt akkoriban a szövetségben. Egy kedves idős bácsi társadalmi munkában járta körbe a tanfolyamokat és referált a vezetőségnek,

kinek mire van szüksége. Valahogy olyan volt a légkör, amelyben mindenki megtalálta a maga helyét. Emlékszem egy munkatársunkra, akinek kezét, szemét elvitte a "háború", mégis volt tartása. Könyvet írt, színdarabokat rendezett, kutúrműsorokat szervezett. A különféle mulatságokra saját magunk gyűjtöttük össze a pénzt. A sörgyári telefonosoktól kedvezményes sört kaptunk a szendvicsek mellé, melyeket magunk készítettünk. Bocsássák meg nekem utólag, hogy a "kence-fice pástétomot" ló-vesepecsenyéből állítottam elő. A zenekar is csak úgy szeretetből muzsikált nekünk. Köszönet érte.

A szövetség vezetőit is megbecsültük. Közülük néhányat piskótából süttött "Nagy Kakas-renddel" és "cizellált karddal" tüntettünk ki. Más alkalommal pedig liba, kacsa, tyúk és papagájtojások kifestett héjával ajándékoztuk meg őket. Mindezt természetesen sok nevetéssel és kellő humorérzékkel fogadták.

Volt itt alkohol elleni küzdelem, árva gyermekek karácsonyi megajándékozása. Családomnak is akadt nevetnivalója, amikor betegségem idején az állatorvos látott el orvosi tanácsokkal.

Dolgoztam a Stúdióban is, ahol ugyancsak sok kedves emberrel találkoztam. Köztük olyanokkal is, akik társadalmi munkában voltak a Stúdió munkatársai.

Az évenkénti kirándulások is sok örömet szereztek a társaságnak. Versmondó és zenélni tudó jóbarátok segít-

sége még hangulatosabbá tette ezeket. Igen kedvesek voltak az évenként megrendezett Mikulás-estek is.

A "hőskorból" visszatérve a jelenbe, úgy érzem, hogy a kézimunkások ma is szívesen jönnek az órákra, bár amióta nyugdíjban vagyok, csak hetente egyszer. Úgy a régi, mint a jelenlegi vezetők is örülnek a szövetségben ennek a kis színfoltnak.

Neveket szándékosan nem említettem, mert nem szerettem volna senkit kihagyni. Élményeim pedig egy könyv-

re valók lennének. Voltak szürke napok is, de én "csak a szépre emlékezem".

Miért írtam le mind-
ezt? Múlt év szeptem-
berében a Braille-émlékérem arany fo-
kozatával tüntettek ki. Szerettem volna
ezt ott néhány szóval megköszönni, de
nem tudtam, mivel a sírás fojtogatta tor-
komat. Köszönetképpen ezért vettem
mindezt papírra.

Kitekintő

MAGYAR PANOPTIKUM

(Megjelent az Élet és Irodalom c. lap
március 8-diki számában)

A nagy átöltözés

Sok nagy átöltözést láttam az elmúlt időben. De ez, ez volt a legnagyobb. Ráadásul ott, végig az orrom előtt.

Beregi már az óvodában a legnagyobb Rákosi-rajongó volt. Azt mondta az óvónéninek, hogy ő szeretné, ha Rákosi Mátyás lenne az édesapja. Az óvónéninek nagyon tetszett a dolog, jót nevetett rajta, de Beregi komolyan gondolta. A szülei elváltan éltek, Beregi éjjeliszekrényén ott állt Rákosi Mátyás mosolygós képe. Az általános iskolában ő gyűjtötte össze leggyorsabban az öt piros csillagot. Ötvenhatban először a felkelők, majd a pufajkások oldalán állt, az úttörőmozgalomban örs-, később raj-, majd csapatvezető, a gimnáziumban először osztály, később az iskola KISZ-titkára, a tanárok kedvence. Az

egyetemen azonban belép a pártba, KISZ továbbképzőket vezet vidéki táborokban, ott ismerkedik meg későbbi feleségével, aki Kalamári Béla, a neves, magas beosztású pártvezető lánya. Ennek köszönheti, hogy az egyetem után azonnal jó állást kínálnak neki a KISZ-ben, ahonnan útja egyenesen a pártközpontba vezetett. Háromszobás lakásban laktak a Vígszínház mögött egy csendes utcában, nyaranta a párt jóvoltából beutazták egész Európát, mint cserekomunisták. A felesége többször válni akar Beregi hűtlenkedései miatt, ő azonban ragaszkodik az asszonyhoz. Meg aztán szüksége is lehet Kalamárira, akiről egyébként köztudott volt, hogy antiszemita. Nem nagyon, csak kissé. Ezért Beregi határozottan megtiltotta szüleinek, hogy meglátogassák az Izraelben élő Emmi nénit, és lecionistázta őket, ettől kezdve megszakadt a kapcsolatuk.

Ha véletlenül összefutottunk, a régi óvóda- és iskolatársnak kijáró kézfo-gással üdvözölt, arcán a sikeres embe-

28

rekre jellemző széles mosoly, tekintetével magabiztosan nézett előre.

— Nem én építem a szocializmust -mon-

dotta egyszer- a szocializmus épít engem.

Beregít persze nem temette maga alá az összeomló pártállam. Az ilyen alakok, akik először másznak ki a romok alól. — Elváltam - újságolta, amikor legutóbb összetalákoztunk. A Vörösmarty téren álltunk, a Zserbó előtt. Divatos, hosszú kabátot viselt, hajtókáján MDF jelvényrel, kezében finom bőrből készült aktatáska. — Tönkrement a házasságunk, szétrágta a pártállam.

Átadta a névjegyét. TRANSEUROPA - EXPORT-IMPORT.

— Hát ez nagyon szép - jegyeztem meg szárazon.

— Egy beosztottam van - mondta.

— Tudod kicsoda?

— Fogalmam sincs

— Az a szemét Kalamári. Jól megfin-
gatom néha. Rohadt kommunisták, hát nem megérdemlik?

***

A vendégmunkás

Éppen elértem a csatlakozást Münchenben. A repülőgépen aztán hazafelé, Hirschmann professzor gondolatai jártak az eszemben. "A véletlen találkozások jelentősége az életben", egy kisebb társaságot szórakoztatott el a hamburgi egyetem klubjában: "...ha hatvan ember együtt van egy teremben, egészen biztos, hogy abból legalább húsz ismeri egymást, további húsz úgy véli, hogy

biztosan találkoztak már valahol, tíz felismeri egykori iskolatársait, és legalább négynek ugyanazon a napon van a születésnapja". Ekkor hirtelen megpillantottam Belohek Misit. Ugyanabban a sorban ült. Ő is éppen felemelte a tekintetét, tehát elkerülhetetlen volt, hogy üdvözlöljük egymást.

Azonnal mellém ült. Mindig ilyen volt. Úgy érezte, az a tény, hogy annyi év után véletlenül találkoztunk, ráadásul repülőgépen, ami azért tagadhatatlanul az előkelőség egy formája, feljogosítja arra, hogy mellém üljön. Pedig én senkit sem utálok jobban, mint azt, aki a repülőgépen mellém ül. Pláne, ha még a karfára is rátelepszik!

De hát Belohek ilyen volt. Ilyen "rátelepedős". És persze, dőlt belőle a szó! Már évek óta Münchenben dolgozik, egy nagynevű építési vállalkozónál. Flamenco és Mayer, talán ismered. Borzasztóan jól keresek, - mondotta. Hatszobás lakásban lakik a város legelőkelőbb negyedében, persze úszómedencével, erre hátba vágott, mert akinek Münchenben hatszobás lakása van, úszómedencével, az már nyugodtan hátbavághatja régi ismerőseit, ha összeakadnak a repülőgépen. Na, és persze a nők, legyint, ahogyan felém fordul, legalább hatezer nőm volt! Érzem az előkelő arcszesz illatát, ami bizonyára megőrjíti a kislányokat, - a hét végét persze néha Pesten töltöm, - mondja tovább, - meglátogatom édesanyámat, tudod, nemcsak a pénz számít, az ember sohase felejtse el, hogy honnan jön. Elővett egy autókatalógust, megmutatja, milyen autót szándékozik vásárolni. Dodge, nézd meg, superautomata, klímaberendezéssel.

Csak bólogattam. Szerettem volna

már Pesten lenni.

A vámvizsgálatnál sorba állunk, mindenkinek belenéznek a táskájába. Előírás. AZ ÖBÖL-HÁBORÚ, magyarázkozik a vámtiszt. Belohek kényszeredetten kinyitja kék utazótáskáját, ami tele van kopottra mosogatott üres margarinodobozokkal és befőttés üvegekkel.

— Hát ez meg mi? kérdezte a vámtiszt. Kinyújtotta a nyakát. Egy ilyen vámtiszt-nyak tetszőlegesen nyújtható.

Kiemelte az egyik margarinodobozt. Semmi kétség, Ráma. Ilyet még sosem látott.

— Kinn dolgom Münchenben- felelte halkán Belohek. - Hét

végén hazajövök, megtöltöm ennivalóval. Aztán kinn ebből élek egész héten.

Becsukta a táskáját. Ott álltam mögötte. Már nem nézett fel. Kölcsönösen elkerültük egymás pillantását.

Dénes József: Sportrovat

Dr. Földi József: Beszámoló az 1990. évi sakkcsapatbajnokságról

Az elmúlt évben, a magyar átalakulás jelentős évében -dacolva a gazdasági nehézségekkel- látva a fiatalok nagy lelkesedését, "újítottunk", azaz négy csapatot indítottunk. Tehát játszott az első, második, harmadik csapat mellett egy negyedik is, az ún. "D" csapat.

Természetesen, mint az minden egyesület életében szokásos a figyelem első-sorban első csapatunk felé fordult.

Az 1989. évi Budapest I. osztályú bajnokságban a 11. helyet szereztük meg. 1990-ben a Budapest II. osztályú bajnokságban, balszerencsés körülmények között (az utolsó fordulóra 6 éljántekosunk nélkül kellett a csapatnak kiállnia, mert mint arról beszámoltunk ők a segoviai Világkupán szerepeltek) csak a negyedik helyet sikerült megszerezni.

Lássuk a végeredményt:

1. Hídépítő	79 pont
2. MTK-VM Öregfiúk	73.5 pont
3. MÁV Igazgatóság	73 pont
4. Wesselényi SK	71 pont
5. Újpest	67.5 pont
6. VERTESZ	67 pont
7. Pénzügyőr	66 pont
8. Halasi Olivér SK	65 pont
9. EGISZ	60 pont
10. EVIG	58 pont
11. Pestszentimre	58 pont
12. Hallássérültek SK	54 pont

Még ma is egyik szemünk sír, a másik nevet, amikor a végeredményen végignézzük,, mert mondanom sem kell, hogy az utolsó, a mindent eldöntő fordulóban pontosan a Hídépítők ellen játszottunk erősen tartalékos felállásban. Tehát ezen múltott, hogy kettőnk közül melyik csapat szerzi meg az első helyet,

30

a feljutást a Budapest I. osztályba.

Sajnos, a Budapesti Sakkszövetség ragaszkodott a december 2-i lejátshoz, és így a

"foghíjas" csapat hősies küzdelemben alulmaradt, mépedig 9:3 arányban. Em-litsük meg azok nevét, akik pontot, ill. fél pontot (azaz döntetlent) értek el: nyert a 11. táblán Bene János, remiztek: Voján István a 3.-on, Hajdú József a 6.-on, Kreisz Mihály a 8.-on, Wiedner István a 9.-en.

Egyéni teljesítmények (zárójelben a lejátshozt játszmák száma):

Erős Pál	6 pont (9),
Nemes György	3.5 pont (10),
Rév Miklós	6.5 pont (10),
Dénes József	6 pont (10),
Kovács Ferenc	3.5 pont (10),
Voján István	8 pont (9),
Battyányi Béla	4.5 pont (8),
Auffenberg Emil	5.5 pont (10),
Lévai József	4 pont (11),
Hosszú Vilmos	5 pont (11),
Hajdú József	6 pont (10),
Fügedi Péter	7.5 pont (9),
Molnár István	2 pont (7),
Wiedner István	1.5 pont (3),
Kreisz Mihály	0.5 pont (1),
Bene János	1 pont (1).

Összefoglalóan: csapatunk jól szerepelt. Látszik a fejlődés, és mindenekfö-lött a rendkívüli sportszerű hozzáállás, a becsületes küzdenitudás!

Második csapatunk ezúttal is a VII. kerületi I. osztályú bajnokságban szerepelt. Az 1989. évi 7. helyezéssel szem-ben 1990-ben 4. lett a bajnok Óbuda, az Akkumulátor és a Hídépítő II. mögött, stb.

Egyéni teljesítmények :

Molnár István	4 pont (10),
Kreisz Mihály	4 pont (10),
Wiedner István	4 pont (8),
Csóti József	5 pont (10),
Bene János	2.5 pont (9),
Bartha József	5 pont (9),
dr. Krabót György	2.5 pont (7),
Molnár Antal	2.5 pont (8),
Földi Antal	2 pont (7),
dr. Péter Árpád	0.5 pont (4),
Kiss Zoltán	2 pont (6),
Czetli Imre	2.5 pont (6),
Botos Vilmos	4 pont (8),
Gubuznai Imre	2 pont (3),
Szatmári Tibor	2 pont (3),
Adravecz László	1 pont (2),
Palkó József	0 pont (1).

Második csapatunk kiemelkedő tel-jesítménye volt a 10.5 pontos győzelme a Földgép II. ellen. Ők is elismerést ér-demelnek eredményük, lelkes és oda-adó játékuk miatt! Harmadik csapatunk az V. kerületi ún. hétköznapi bajnok-ságban 4. lett, de csak egy pont válasz-totta el a bronzéremtől!

Egyéni eredmények:

Erős Pál	2 pont (4),
Nemes György	2.5 pont (5),
Rév Miklós	2.5 pont (4),
Dénes József	0 pont (2),
Kovács Ferenc	1 pont (1),
Voján István	3 pont (4),
Battyányi Béla	1 pont (1),
Auffenberg Emil	0.5 pont (3),
Lévai József	2.5 pont (5),
Hajdú József	2.5 pont (4),
Hosszú Vilmos	4.5 pont (6),
Fügedi Péter	1.5 pont (4),
Molnár István	0.5 pont (1),
Wiedner István	0 pont (2).

Amint láthatjuk, ebben a hétfő esti "ráadásban", jobbra az első csapat játékosai jeleskedtek, azaz "túlóráztak", kifejezve, hogy az egész napi munka után is szívesen leülnek játszani!

Negyedik csapatunk szintén az V. körület hétköznapi bajnokságában, de a "B" osztályban játszott és utolsó előtti

lett. Ennél többet most még nem is vártunk tőlük. Mint mindenben, a sakkban is szükséges a gyakorlat, a versenyzés. Ebbe sikerült belekóstolniuk!

HIRDETÉSEK

Eladó egy csehszlovák gyártmányú 120 basszos tangóharmónika, mely hangerősítőhöz csatlakoztatható. Irányár 20.000 forint. A hangszer teljesen új állapotban van. Érdeklődni lehet a következő címen: Kádár László, 6723. Szeged, Tabán u. 31.

Telefon: 62 17034, napközben.

Nemlátó pár rendszeres látó kíséretet keres. Érdeklődés: 1 182 055-ös telefonon, Büchner Miklósnál.

66 éves, 155 cm magas hölgy vagyok. Szeretnék megismerni valakiben hozzám illő férfival barátság, esetleg házasság céljából. Megkereséseket "Rossz egyedül" jellegére a szerkesztőségbe kérek.

PROXERV AZ ÖN PARTNERE!

Informatikai, Kereskedelmi és Szolgáltató Kft.

Budapest, Fehérhajó u. 2. 1052

Telefon: 1-374-255

RENDSZERFEJLESZTÉS

Gazdálkodó szervezeteknek ajánljuk:

TITKÁR céginformációs és levelező rendszerünket.

- Céginformáció, partner nyilvántartás

- Levelezés 6 nyelven,

- Iktatás

- Határidő nyilvántartás

Pénzügyi kintlevőségek rendszere

- Akkreditívek

- Benyújtások,

- Befolyások,

- Széleskörű lekérdezési lehetőség.

Külkereskedelmi tevékenységet folytatóknak ajánljuk:

Külpiaci információrendszer

- Szöveges és számszerű külpiaci információk.

- Relációnkénti elemzések
- Egyedi adatstruktúra felépítési lehetőség.

Komplex Külkereskedelmi rendszer EXPORT modul

- Ajánlatok

- Engedélyek

- Kötések

- Lebonyolítás

- VÁM 91

- Ügylet követés

- Teljeskörű gépi okmányolás.

Rendszereink egymással kapcsolhatóak, modulonként is megvásárolhatóak.

OKTATÁS

- Alapfokú számítástechnikai ismeretek.

- PC számítógép kezelő képzés

SZÁMITÁSTECHNIKAI TANÁCSADÁS